

Finansiran od

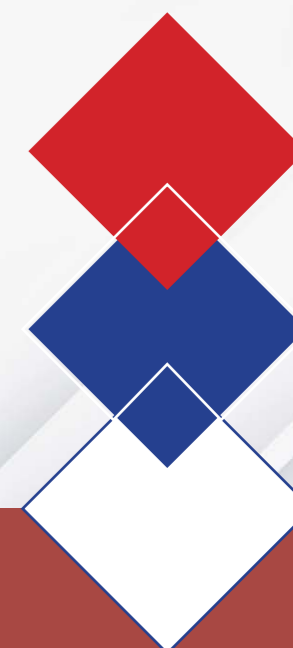
KFW

Ko sprovodi

ZDRAVLJE I BEZBEDNOST U VAŠEM PREDUZEĆU

ŠTA TREBA DA ZNATE KAKO BISTE ZAŠTITILI SVOJE ZAPOSLENE

Ova brošura je sačinjena u okviru programa Razvoj finansijskog sistema u ruralnim područjima u Srbiji (SRFP), koji sprovodi Nemačka banka za razvoj (KfW) u partnerstvu sa firmom Poslovni i finansijski konsalting (BFC) i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Srbije.

Uvod

ZAŠTO SU ZDRAVLJE I BEZBEDNOST NA POSLU OD TOLIKOG ZNAČAJA?

Svake godine samo u zemljama Evropske unije umre preko 5.000 ljudi od posledica nezgoda na radu. Što se tiče smrtnih slučajeva koji nisu povezani sa nezgodama na radu malo je podataka o licima koja su umrla od profesionalnih bolesti koje je evidentirala EU. Međunarodna organizacija rada (ILO) koja se bavi istraživanjem ovog problema smatra da svake godine od bolesti povezanih sa radom umre 160.000 lica. Posmatrano na godišnjem nivou, kompanije iz EU izgube 143 miliona radnih dana svake godine zbog nezgoda na radu. Ove nezgode i bolesti vezane za određene poslove koštaju ekonomiju EU oko 500 milijardi evra godišnje. Vlasnik preduzeća može da smanji nivo ovog rizika tako što će razraditi efikasan plan zdravstvene zaštite i bezbednosti i svakodnevno budno pratiti zdravstvene rizike.

Sistemi zdravstvene zaštite i bezbednosti su kreirani tako da se identifikuju i smanje opasnosti na radnom mestu. Način na koji preduzeće pristupa razvoju ovih sistema može imati negativan ili pozitivan uticaj na poslovanje. Posledice mogu biti negativne ako su sistemi opterećujući ili kruti u administrativnom pogledu. Posledice mogu biti pozitivne ako se sistemi razvijaju u skladu sa poslovanjem preduzeća. Kako bi uticaj bio pozitivan, mere zdravstvene zaštite i bezbednosti moraju funkcionisati koordinisano i u skladu sa poslovanjem preduzeća i postizanjem rezultata i plana proizvodnje. Pored toga, u interesu je vlasnika i radnika da se uspostavi zaštićeno radno okruženje koje radnicima omogućava da učestvuju u konsultacijama u vezi sa zdravljem i bezbednošću na radu.

PREDNOSTI DOBRO RAZVIJENOG SISTEMA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I BEZBEDNOSTI

Fokusanje na zdravlje i bezbednost pospešuje šanse za povećanje efikasnosti preduzeća, istovremeno štiteći zaposlene. Ove prednosti mogu dovesti do:

- Zagarantovano većeg obima poslovanja, čime se povećava produktivnost tako što se smanjuje broj nezgoda, prekida i zastoja u radu;
- Smanjena troškova i smanjena rizika, smanjenja bolovanja radnika i stopa fluktuacije, manje nezgoda i smanjenja rizika od problema pravne prirode;
- Povećanja reputacije i povećane vidljivosti među kupcima, klijentima i drugim saradnicima.

KAKO SE ODNOSITI PREMA ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI I BEZBEDNOSTI IZ UGLA MENADŽMENTA

Upravljački tim kompanije može da kontroliše uslove koji sprečavaju nastanak opasnosti po zdravlje i bezbednost na radnom mestu. Postoje tri tačke na koje rukovodstvo preduzeća mora da obrati pažnju u pogledu zdravlja i bezbednosti:

- Rukovodstvo koje preuzima kontrolu nad situacijom;
- Uključivanje zaposlenih u diskusiju o radnom okruženju;
- Kontinuirana evaluacija i procena.

Ove tri tačke su detaljnije razmotrene u ovoj brošuri.

DISKUSIJA 1. RUKOVODSTVO KOJE PREUZIMA KONTROLU NAD SITUACIJOM

Rukovodstvo koja preuzima kontrolu nad situacijom od najveće je važnosti za rukovođenje preduzećem. Stav o bezbednom okruženju će biti uspešan samo ako ga podržava ceo tim rukovodstva preduzeća. Uloga snažnog rukovodstva će uz uključivanje supervizora na svim nivoima obezbediti smernice za bezbedno okruženje. Uz ovakav pristup, svima je jasno da su zdravlje i bezbednost teme od ključnog značaja za preduzeće.

Ovo se u praksi iskazuje tako što:

- Preduzeće posvećuje pažnju zdravlju i bezbednosti kao suštinskoj koristi i u ovaj proces uključuje svoje zaposlene.
- Rukovodstvo ima dubinski pregled opasnosti i rizika vezanih za radno okruženje preduzeća.
- Rukovodstvo mora pružati primer dobre prakse u pogledu zdravlja i bezbednosti tako što se svakodnevno pridržava propisa o zdravlju i bezbednosti.
- Jasno su navedene različite odgovornosti zaposlenih vezano za upravljanje i izbegavanje opasnosti i rizika na radnom mestu, koje se identifikuju, upravljaju i ispunjavaju uz dužnu pažnju.
- Zdravlje i bezbednost mogu biti sastavni deo dugoročnih planova preduzeća, strategije korporativne odgovornosti i promovisati se u okviru njegovih uzvodnih (dolaznih) i nizvodnih (odlaznih) lanaca snabdevanja.

DISKUSIJA 2. UKLJUČIVANJE ZAPOSLENIH U DISKUSIJU O RANDOM OKRUŽENJU

Uključivanje zaposlenih u proces diskusije od suštinskog je značaja u upravljanju i planiranju zdravstvene zaštite i bezbednosti. Preduzeća treba da savetuju svoje zaposlene u vezi sa zdravljem i bezbednošću. Ovaj proces obuhvata: davanje informacija, obuku i treninge, uključivanje zaposlenih u dijalog.

Povratne informacije koje daju zaposleni su od pomoći u okruženju u kojem se vodi diskusija. Zaposleni se pozivaju da se uključe u proces utvrđivanja propisa o zdravlju i bezbednosti. Pored toga, pojedina preduzeća su otkrila prednosti koje donosi ispunjavanje ovih zakonskih uslova. Svakodnevno poštovanje zdravstvenih

i bezbednosnih propisa može dovesti do toga da se zaposleni uključe i učestvuju u drugim aktivnostima u vidu odbora za druga pitanja.

Prenošenje informacija o zdravlju i bezbednosti kroz lanac komandovanja je od suštinskog značaja, jer zaposleni moraju da znaju da se njihovi komentari slušaju i njihove sugestije sprovode u delo. Na isti način, zaposleni moraju prihvatiti svoju obavezu da se pridržavaju zdravstvenih i bezbednosnih propisa i da budu uključeni u upravljanje propisima na produktivan način. Ovim paralelnim procesom razvija se okruženje zasnovano na saradnji, poverenju i zajedničkom rešavanju problema. Kada je ovo okruženje uspostavljeno,

ono pruža obećavajuću osnovu za ostvarivanje daljeg napretka u zdravlju i bezbednosti.

Kolaborativno okruženje odlikuje se atributima koji mogu uključivati smanjenje u broju nezgoda na radu i produktivniju radnu snagu. To bi, na kraju, moglo dovesti do smanjenja u broju dana odsustva sa rada zbog nezgoda i efikasnije kontrole rizika na radnom mestu. Predlozi radnika su najkorisniji prilikom:

- Evidentiranje opasnosti i rizika tokom procenjivanja;
- Sastavljanje propisa i procedura;
- Uzimanje u obzir relevantnih nalaza tokom obuke i sprovođenja u praksi.
- Postupci za brzo informisanje vlasnika i najvišeg rukovodstva kompanije o povredama odredbi o zdravlju i bezbednosti;
- Procedure za identifikaciju i evidentiranje incidenata u vezi sa nezgodama i stopama bolesti;
- Način prikupljanja i evidentiranja uvida i iskustava zaposlenih;
- Povremeno sprovođenje revizija o uspešnosti kontrole rizika i upravljanja rizicima;
- Planirano izveštavanje o uticaju koji preventivne aktivnosti koje se vode kao programi obuke i podrške imaju na zdravlje i bezbednost;
- Procena uticaja uvođenja novih procedura odnosno propisa na zdravlje i bezbednost;
- Učinkoviti propisi za uvođenje novih i prilagođenih uslova u skladu sa lokalnim zakonima.

DISKUSIJA 3. KONTINUIRANA EVALUACIJA I PROCENA

Praćenje i dokumentovanje su koraci od suštinskog značaja za unapređenje zdravlja i bezbednosti na radnom mestu. Sistem izveštavanja koji najvišem rukovodstvu kompanije dostavlja informacije o funkcionisanju propisa o zdravlju i bezbednosti može biti od koristi za upozoravanje na probleme, identifikovanje problema i suštinsko poboljšanje zdravlja i bezbednosti na radnom mestu. Dobro osmišljen sistem evaluacije i pregleda sadrži sledeće tačke:

Upravljanje zdravljem i bezbednošću i interna evaluacija

Kao što se kompanija ne može izgraditi za jedan dan, tako se ni vaša zdravstvena i bezbednosna politika ne može kreirati za kratko vreme. Da biste krenuli pravcem razvoja ovakve politike prevencije, potrebno je da znate kakvo je u tom pogledu stanje u vašem preduzeću. Ova procedura samoevaluacije će vam omogućiti da prikupite informacije neophodne za poboljšanje vašeg zdravstvenog i bezbednosnog okruženja.

ODAKLE POČETI?

Tokom procene, razmatraju se tačke vezane za zdravstvene i bezbednosne karakteristike preduzeća:

- Uloga rukovodstva
- Trenutno važeće zdravstvene i bezbednosne procedure
- Trenutno važeći procesi prevencije
- Informisanje, obuka i savetovanje

Za četiri tačke koje se razmatraju vrši se procena prema tri naznačena elementa iz alata. Za svaki od elemenata ocenjujete nivo koji je u vašem preduzeću dostignut po četiri navedene tačke. Za svaki od elemenata (A, B, C ili D) označite koji od njih najbolje ukazuje na stanje u vašem preduzeću. Konačan rezultat se izračunava pomoću šablona.

KO TREBA DA URADI OVU PROCENU?

Ovu procenu treba da uradi sâm vlasnik ili najviše rukovodstvo preduzeća, ali može da je obavi više osoba uključenih u svakodnevne poslove kojima se bavi preduzeće. Konačan rezultat se dobija izračunavanjem proseka ili nakon diskusije koja će rezultirati utvrđivanjem najprikladnijeg opisa za preduzeće.

ŠTA TREBA DA POBOLJŠATE?

Na kraju, dobijeni rezultat će vam pružiti predstavu o nivou zdravlja i bezbednosti u vašoj kompaniji. Ovaj šablon će vam pružiti motivaciju i čvrstu osnovu za poboljšanje preduzeća prema opisu koji vas upućuje kako da ostvarite bolji rezultat.

	A	B	C	D
POLITIKA PREVENCIJE				
Politika prevencije	Ne postoji nikakva politika zdravlja i bezbednosti.	Postavljeni su opšti zdravstveni i bezbednosni ciljevi.	Konkretni zdravstveni i bezbednosni ciljevi se postavljaju i preispituju s vremena na vreme.	Mere se specifični indikatori zdravlja i bezbednosti a politika se prilagođava shodno tome kako bi se obezbedilo kontinuirano poboljšanje.
Načelna izjava o politici	Ne postoji nikakva načelna izjava o politici zdravlja i bezbednosti.	Postoji uopštena i nejasno određena načelna izjava o zdravlju i bezbednosti.	Sastavlja se jasna načelna izjava o politici kojom se iskazuje angažovanost preduzeća.	Jasna načelna izjava politike kojom se iskazuje angažovanost preduzeća saopštena je radnicima i klijentima.
Akcioni planovi	Povremeno se preduzimaju mere u oblasti zdravlja i bezbednosti na radu (posle nezgoda, inspeksijske kontrole itd.)	Neke akcije u oblasti zdravlja i bezbednosti planiraju se na osnovu globalne evaluacije aktivnosti preduzeća.	Utvrđuje se akcioni plan za zdravlje i bezbednost (koji određuje vreme, odgovornosti i resurse) na osnovu procene rizika.	Utvrđuje se akcioni plan za zdravlje i bezbednost (koji određuje vreme, odgovornosti i resurse) zasnovan na dubinskoj proceni rizika i redovno se revidira i prilagođava.
VOĐSTVO				
Vođstvo	Niko ne pokazuje vođstvo u prevenciji jer se pretpostavlja da svi pojedinci sami znaju koliko je to važno.	Stručnjak za zdravlje i bezbednost na radu u preduzeću pokazuje vođstvo u prevenciji. On/ona predstavlja ovu politiku dajući dobar primer.	Rukovodstvo pokazuje vođstvo u prevenciji. To je jasno napomenuto u načelnoj izjavi o politici.	Rukovodstvo vodi svojim primerom i pokazuje vođstvo u prevenciji.
Odgovornost	Niko u organizaciji nema eksplicitnu odgovornost za zdravlje i bezbednost.	Odgovornost za zdravlje i bezbednost delegirana je stručnjaku za zdravlje i bezbednost na radu u preduzeću.	Stručnjak za zdravlje i bezbednost na radu je zajedno sa resornim rukovodiocima odgovoran za zdravstvenu i bezbednosnu politiku.	Resorno rukovodstvo je odgovorno za sprovođenje zdravstvene i bezbednosne politike u praksi.
Rukovodstvo	Pitanja zdravlja i bezbednosti se gotovo nikada ne raspravljaju tokom sastanaka uprave i/ili odbora i nisu kriterijumi za ocenu rada rukovodstva.	Pitanja zdravlja i bezbednosti se raspravljaju samo tokom sastanaka uprave i/ili odbora nakon ozbiljnih nezgoda i u tom slučaju predstavljaju kriterijume za ocenjivanje rada rukovodstva.	Pitanja zdravlja i bezbednosti su standardna tačka dnevnog reda na sastancima uprave i/ili odbora i o tome se diskutuje ako je potrebno. Ona čine deo kriterijuma za ocenjivanje rada rukovodstva.	Pitanja zdravlja i bezbednosti su standardna tačka dnevnog reda na sastancima uprave i/ili odbora, uključujući praćenje i komunikaciju. Ona čine suštinske kriterijume za ocenjivanje rada rukovodstva.

ALAT ZA PREVENCIJU

	A	B	C	D
Procena rizika	Treba da dođe do ozbiljne nezgode da bi se krenulo u procenjivanje rizika povezanih sa aktivnostima preduzeća.	Stručnjak za zdravlje i bezbednost na radu u preduzeću ima preciznu sliku o profilu rizika u organizaciji.	Rukovodioci imaju preciznu sliku o profilu rizika u organizaciji.	Svi bezbednosni i zdravstveni rizici se procenjuju, dokumentuju i redovno procenjuju i pregledaju. Svi radnici su informisani i imaju uputstva za postupanje shodno tome.
Inspekcija na radnom mestu	Ne vrše se inspekcije na radnom mestu jer postoji dovoljno uputstava i procedura da se garantuju zdravlje i bezbednost.	Stručnjak za zdravlje i bezbednost na radu u preduzeću povremeno vrši inspekciju na radnom mestu kako bi procenio stanje zdravlja i bezbednosti u kancelariji.	Stručnjak za zdravlje i bezbednost na radu u preduzeću redovno vrši inspekciju na radnom mestu zajedno sa resornim rukovodiocem tog konkretnog odeljenja/radnog mesta.	Inspekcije na radnom mestu se redovno obavljaju od strane rukovodstva koje preduzima odgovarajuće mere za rešavanje svih neusaglašenosti.
Nabavka (usluge, dobavljači, proizvodi)	Prilikom nabavke se uzima u obzir nekoliko aspekata kao što su cena i efikasnost. Zdravstveni i bezbednosni kriterijumi se ne smatraju posebnim aspektom.	Prilikom nabavke se uzima u obzir nekoliko aspekata kao što su cena i efikasnost. Prilikom nabavke opasnih mašina uzimaju se u obzir zdravstveni i bezbednosni kriterijumi.	Prilikom nabavke opreme, robe i usluga uzimaju se u obzir specifični zdravstveni i bezbednosni kriterijumi.	Prilikom nabavke opreme, robe i usluga koriste se i proveravaju specifični zdravstveni i bezbednosni kriterijumi prilikom prijema i pre puštanja u rad.
INFORMACIJE, OBUKA I KONSULTACIJE				
Upošljavanje i uputstva za rad	Novi radnici (uključujući radnike na određeno vreme i pripravnike) se direktno upošljavaju. Njima se daju informacije i uputstva kad za to ima slobodnog vremena.	Novi radnici (uključujući radnike na određeno vreme i pripravnike) se upošljavaju nakon što su im data pismena uputstva o poslu.	Pre upošljavanja novih radnika (uključujući radnike na određeno vreme i pripravnike), oni dobijaju sve potrebne informacije i uputstva.	Pre upošljavanja novih radnika (uključujući radnike na određeno vreme i pripravnike), oni dobijaju sve potrebne informacije i uputstva i proverava se da li su ih oni razumeli.
Obuka	Osoblje i rukovodstvo ne prolaze obuku o zdravlju i bezbednosti. Oni uče iz svoga iskustva.	Radnici prolaze posebnu obuku vezanu za zdravlje i bezbednost na poslu.	Radnici i rukovodstvo prolaze posebnu obuku vezanu za zdravlje i bezbednost na poslu.	Svaka osoba u preduzeću, od radnika do rukovodstva, dobija svu neophodnu obuku o bezbednosti i zdravlju, koja se redovno ažurira.
Konsultacije	Stručnjak za zdravlje i bezbednost na radu utvrđuje politiku prevencije i saopštava je rukovodstvu preduzeća.	Rukovodstvo utvrđuje politiku prevencije. Rezultat se saopštava radnicima.	Rukovodstvo utvrđuje politiku prevencije nakon konsultacija sa radnicima (predstavnicima).	Rukovodstvo je angažovano u stalnom dijalogu sa radnicima (predstavnicima) o svim pitanjima vezanim za zdravlje i bezbednost na radu.

Kako da izračunate svoj rezultat?

Da biste izračunali ukupni rezultat, treba da svoje odgovore unesete u grafikon u nastavku teksta:

Ukupan broj A =	<input type="text"/>	× 1 =	<input type="text"/>
Ukupan broj B =	<input type="text"/>	× 3 =	<input type="text"/>
Ukupan broj C =	<input type="text"/>	× 5 =	<input type="text"/>
Ukupan broj D =	<input type="text"/>	× 7 =	<input type="text"/>
Ukupno			<input type="text"/>

ŠTA ZNAČI REZULTAT KOJI STE DOBILI?

61 i više

Politika zdravlja i bezbednosti u vašem preduzeću izgleda da je dobro osmišljena i po značaju se nalazi na visokom mestu. Vaše preduzeće samo treba da se pridržava svog plana za zdravlje i bezbednost.

37–60

Vaš plan za zdravlje i bezbednosti je na prihvatljivom nivou, ali se ipak savetuje da izvršite pregled svoga plana kako biste utvrdili gde se može poboljšati.

12–36

Nivo zdravlja i bezbednosti u vašem preduzeću nalazi se na početničkom nivou. Morate odmah početi da razvijate zdravstvene i bezbednosne mere.

Prethodni tabele su preuzeti iz dokumenta Evropske unije za rukovodstvo u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, 2012.

RESURSI I DODATNE INFORMACIJE

Više informacija o zdravlju i bezbednosti možete pronaći kod sledećih organizacija:

Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Vlada Republike Srbije
 www.minrzs.gov.rs

Evropska agencija za bezbednost i zdravlje na radu (EU-OSHA)
 www.osha.europa.eu

Međunarodna organizacija rada (ILO)
 www.ilo.org